

Pobrezia Euskadin

• ANTON BORJA •

[EHUKO IRAKASLEA]

Europako Batasunaren ustez, pertsona baten batez besteko sarrerak bizi den herriko batez besteko errenta baino %50 txikiagoak direnean, pertsona hori pobrezia mugara iritsi da. 1998an, EAEko biztanleko batez besteko errenta 1.980.986 pezetakoa izan denez, pobrezia muga 990.493 pezeta ingurukoa da.

Harrigarria da ikustea 1998an lanbide arteko gutxieneko soldata (952.560 pezeta urteko) pobrezia mugaren azpitik zegoela, hala nola batez besteko alargun-pentsioa, umezurtz-pentsioa, gizarteratzeko gutxieneko diru-sarrerera (IMI)... Ondo-rioz, 216.000 lagunek jasotzen dituzten pentsioak eta prestazio publikoak pobrezia mugaren azpitik daude. Aurreko multzo horri gehitzen badizkiogu lanbide arteko gutxieneko soldatarekin (SMI) lan egiten ari diren gazteen kopuru izugarri handia, etxeko lanak egiten dituzten emakumeak -zeinen batez besteko soldatak SMIren azpitik baitaude-, edo lanaldi partzialeko kontratua izan eta urteko batez besteko errenta SMIren azpitik duten emakumeen kopuru handia, argi ikusiko dugu zenbaterainoko garrantzia duen pobrezia Hego Euskal Herrian.

Gasteizko Gobernuarentzat, Araban, Gipuzkoan eta Bizkaian 31.092 etxeri eragiten die pobrezia larriaren adierazleak; metatutako pobrezia-aren adierazleak -kontsumo ondasun iraunkorrek lortzeko ezintasunarena- 10.984 etxeri eragiten die, eta ongizaterik ez izateko arriskuaren adierazleak 212.961 etxeri. Nafarroan, gizarte bazterketako egoerarik larrienak soilik kontuan hartuta, 6.500 etxe inguru zeuden aipatu egoera horretan 1997an.

Aurreko datuak ikusita, pentsa daiteke gure herriak ez duela behar adina

aberastasun sortzen. Errealitatea, ordea, guztiz bestelakoa da: Hego Euskal Herrian sortutako aberastasuna 6 bilioi pezetatik gorakoa da; baina aberastasuna nola banatzen den aztertzen denean, 90eko hamarkadan oso adierazgarriak dira diru-sarreretan biztanle sektoreen artean dauden desberdintasunak. Adibidez, 1994an, orduko errenta adierazpenak aztertzen direnean, ikusten da adierazitako 764.861 errentetatik 109.007tan milioi pezetatik behera-

ko errentak adierazi zituztela; 472.635-etan, berriz, milioi bat eta 3 milioi bitarteko errentak adierazi zituzten. Hau da, errenta adierazpena egin zutenetik %75 baino gehiago ez ziren iristen beren urteko diru-sarreretan 3 milioi pezetako kopurura. Beste muturrean, ordea, 7.003 lagunek 7 milioi pezetatik gora adierazi zituzten (eta haietako erdiek 11 milioi).

Pobrezia egoera horren eta errenta desberdintasun horien sustraiak euskal produkzio sistemaren eta lan merkatuaren dinamikan daude. Alde batetik, gure produkzio sistemaren nagusi da behe- eta erdi-mailako teknologia, eta horregatik gure produkzioetan, oro har, behe- eta erdi-mailako kualifikazioa behar da; horrenbestez, gehienetan soldatak behe- eta erdi-mailakoak dira eta kontratuak, berriz, bereziki, ez dira finkoak. Ez da kasualitatea 1999an egindako mila kontratatutatik 911 behin-behinekoak izatea; kontratuen iraupenari dagokionez, %77,4k hiru hilabete baino gutxiago iraun dute, eta %22k hiru eta hamabi hilabete bitarte. Horregatik, mota horretako kontratuetan soldatak gero eta hurbilago daude gutxieneko soldatatik (eta hori pobrezia mugaren azpitik dago).

Prekarietatea areagotzearekin batera, urteko batez besteko lanaldia ere

handitu egin da, eta hala, EAEn, urteko lanaldia 1.675 ordukoa zen 1994an, eta 1.794koa 1999an; Nafarroan, berriz, 1.712koa eta 1.828koa izan ziren hurrenez hurren. Non gelditu da asteko lanaldia 35 ordura murriztea? Itxaron beharko... Gure egoeraren badago gauza harrigarri bat: Hego Euskal Herrian urteko lanaldia handitu egin da, baina, aldi berean, 35.000 etxetan daude kide guztiak langabezian.

Bestalde, lana izateak ez du bermatzen pobrezian ez egotea. Pobrezia maila handia dago honako arlo hauetan dihardutenean artean: eraikuntzan (%36), ostalaritzan (%38) eta, bereziki, etxe-zerbitzuan (%64).

Lana izateak, gainera, ez du bermatzen etxebizitza bat eskuratzea (batez besteko alokairua 95.000 pezetakoa da). Arazo hori gazteen artean da bereziki larria, lehen etxebizitza behar duten hamar lagunetatik bakar batek aurkitzen duelako bere beharretara egokitutako etxe bat.

Posible da egoera kroniko horri aurre egitea? Neurriak proposatzeko orduan, komenigarria da neurriok epe laburrean eta erdiko epean mailakatzearren. Epe laburrean, pobrezia-aren eta gizarte bazterketaren alorrean dauden eskakizun nagusiak Gizarte Eskubideen Agirian gauzatu dira, eta, horrenbestez, egindako kalkuluen arabera, 125.000 milioi pezetakoa da gizarte talde horiei laguntza duina emateko gutxieneko kopurua. Bestalde, Agirian jasotako beste aldarrikapen bat gauzatzearren, hau da, Administrazio Publikoan asteko 32 orduko lanaldia ezartzeak, gutxienez 6.244 lanpostu sortzea ekarriko luke.

Posible da baliabide horiek lortzea? Gogoratu behar da EAEk 5 bilioi pezetatik gorako aberastasuna duela, eta

Gasteizko Gobernuak 835.000 milioi pezetatik gora darabiltzala aurrekontuetan. Kontuan hartzen badugu Europako zenbait herriaren arlo horietarako gastu soziala aurrekontuaren %20 ingurukoa dela -hori, gure kasuan, 160.000 milioi pezetatik gora litzateke-, ez da neurrigabeko kopurua 125.000 milioi pezeta erabiltzea helburu horietarako. Baina, gainera, gogoan hartzen badugu gure zerga-presioa (zerga baliabideak lortzeko ahal-

mena sortutako aberastasunarekin alderatuta) Europakoaren batez bestekoa baino bederatzi puntu apalagoa zela (1997an), horrek guztiak aditzera ematen digu aukera handia dagoela bitartekoak lortu eta premiazko gizarte behar horiei erantzuteko. Gure herrian aski litzateke Europako batez besteko fiskaltatea erabiltzea dirukutxa publikoetan 500.000 milioi pezeta

gehiago sartzeko.

Hortaz, arazoa, funtsean, ez da pobrezia-ri eta haren ondorenei aurre egiteko ahalmen ekonomikoa dugun edo ez, zergak eta errentak nola banatzen diren baizik.

Zerga arloko premiazko neurri horiekin batera, beste zenbait alderdiri ere ekin behar zaie; batzuk aipatzearren: asteko lanaldia 35 ordura jaistea; aparteko orduak lehenbaila lehen kentzea (eta lanpostu berriak sortzea); erretiratzeko adina aurreratzea; finkoak ez diren kontratuak finko bihurtzea... Eta erdiko epean gure produkzio sistemaren eraginkortasuna handitu behar da, eta, horrenbestez, maila teknologikoa eta lan-kualifikazioen maila hobetu behar dira, hala nola balio erantsi zein gizarte balio handiagoko produktuak lortu.

**Erredakzioan itzulia*

...hemeroteka

EMAKUNDE

Feminismoa Hego Amerikan

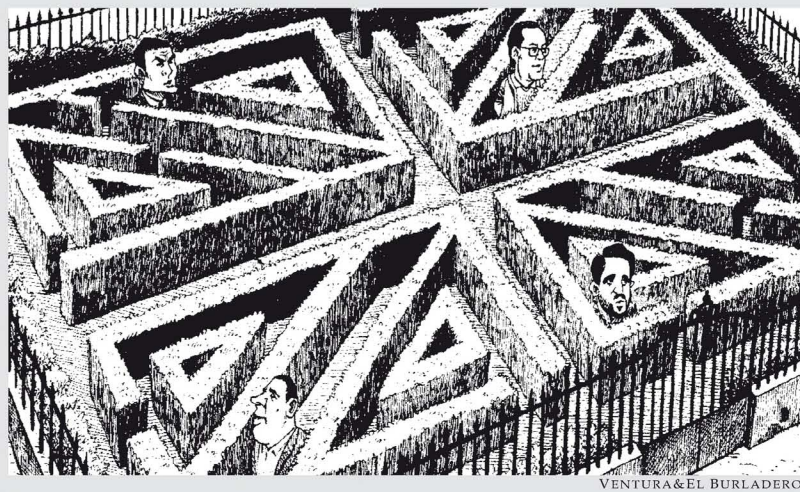
[MARCELA LAGARDE]

Latinoamerikan, feminismoaren zailtasun politikoak demokraziaren zailtasun politikoarekin du zerikusia. Gure herrietan oso estatu autoritarioak garatu dira, eta

zenbait tokitan gerra eta iraultza armatuetatik ateratzen ari gara.

Azken hamarraldietan, emakumeok batez ere mugimendu sindikalean, gremioetan jardun dugu, etxebizitzaren, zerbitzuen eta besteren alde, eta, jakina, orain gehiago nahi dugu. Erantzuna oso gogorra izan da esparru politikoetan. Gure aurkako giroa oso bizia zela egin behar

izan dugu aurrera. Funtsezkoa da Latinoamerikako hautesle gehienak emakumeak izatea. Gutxiengo politikoa gara, eta ez ditugu beste herrietan eskubide guztiak, baina gehiengoa gara kopuru aldetik. Horregatik, emakumeen botoa garrantzitsua da indar politikoentzat, eta emakumeekin negoziatu behar izan dute, hala nola gure eskariak kontuan hartu.

VENTURA & EL BURLADERO